

Oponentní posudek

diplomové práce studentky Kateřiny Stuchlové na téma „Vývoj a srovnání ústavního práva v ČR a SR po rozpadu Československa“

Předložená diplomová práce na zajímavé téma Vývoj a srovnání ústavního práva ČR a SR po rozpadu Československa dle názvu slibuje jednak historický pohled na dělení Československa z pohledu ústavního dění a dále slibuje komparaci ústavního práva ČR a SR. Zatímco historické (nejen ústavně právní) dění v letech 1989 až 1993 práce v zásadě obsáhla, komparace se až na nepatrné výjimky v posuzované práci nedočkáme.

Po formální stránce práce vykazuje určité nedostatky. Vlastní text práce zaujímá 45 stran textu, a je otázkou, zda z hlediska stanovených minimálních požadavků dle normostran, vůbec práce tyto minimální požadavky rozsahu naplňuje. Autorka v textu využívá literaturu monografickou, odborné články a internetové zdroje. Jen velmi omezeně je použita judikatura. Na některé prameny (ty, které použila, viz dále) je řádně odkazováno, zastoupeny jsou přímé i nepřímé citace.

Práce dle seznamu zdrojů vychází z širokého okruhu výchozí literatury, ale zdaleka ne všechnu literaturu zde uvedenou autorka skutečně při psaní své práce použila, resp., pokud ji použila, neodkazuje na ni pod čarou jako na zdroj. Seznam použitých zdrojů neobsahuje seznam použitých právních předpisů, což by i vzhledem k tomu, že používá jak předpisy české tak slovenské, bylo nepochybně vhodné. U právních předpisů, pokud jsou v textu uvedeny, nepoužívá dovětek „v platném znění“ či „ve znění pozdějších předpisů“, ačkoliv nepochybně nemá na mysli původní znění právního předpisu. Jen na okraj lze z formálního hlediska upozornit i na některé gramatické chyby např. „republiky... zamýšleli“.

Nedostatky práce vykazuje i z hlediska **konceptního a obsahového**. Zejména není zřejmé, jaký cíl uvedená práce sleduje. V úvodu ve smyslu cíle práce autorka uvádí, že by ráda *„popsala okolnosti rozpadu ČSFR tak, jak to chápaly oba národy, jejich představitelé a osobnosti české a slovenské inteligence, které se na tomto dění bezprostředně podílely“* Takový cíl ovšem příliš nekoresponduje s tématem práce.

Nad rámec tohoto autorka v práci rozvádí některá (není zřejmé podle jakého klíče) vybraná základní práva, ovšem v zásadě bez komparativního zaměření, a dále popisuje Ústavní soud SR a ve zvláštní kapitole Ústavní soud ČR, opět fakticky bez komparace. Proč autorka

porovnává (resp. chtěla porovnat) Ústavy obou států právě z hlediska základních lidských práv a Ústavních soudů? Proč ne např. z hlediska dělby moci?

Pokud jde o systematiku uspořádání práce, není dále zřejmé zařazení kap. 2.3 nazvané „Judikatura a její závaznost“, jejíž zařazení autorka vysvětluje tím, že je to vzhledem k tomu, že „úkolem této práce je využívat také příkladů z judikatury soudů,...“ Jednak práce až na dva judikáty Slovenského soudu z judikatury nečerpá a jednak i kdyby čerpala, nemá tato kapitola žádnou souvislost s tématem práce, ledaže by byla závaznost rozhodnutí Ústavních soudů v komparovaných republikách stanovena odlišně a autorka by na tuto odlišnost chtěla v rámci své analýzy poukázat a pak by bylo logičtější zařazení této kapitoly až dále do analytické (komparativní) části práce. To však nebyl tento případ.

Ačkoliv v Úvodu v souvislosti s problematikou Ústavních soudů uvádí, že „zde je hlavním úkolem zjistit případné rozdíly mezi Ústavním soudem České a Slovenské republiky.“ Jediná poznámka komparativního charakteru týkající se Ústavních soudů je zmínka v textu i Závěru práce, že soudy mají odlišný počet soudců (13 a 15). Znamená to tedy, že jinak jsou pravomoci Ústavních soudů ČR a SR naprosto shodné?

Pokud jde o kapitolu zabývající se základními lidskými právy (kap. 4), není jednak zcela zřejmý důvod zařazení této kapitoly do práce a pokud už si tuto oblast ke komparaci vybrala, je škoda, že k ní při vlastní analýze vybraných práv nepřistupuje. Ke komparaci nedohází ani na úrovni právních předpisů, kap. 4.1 je fakticky věnována Slovenské republice, proč zde není pro komparaci uvedena situace týkající se ústavní úpravy základních lidských práv v České republice? Vůbec není zmíněna recepce LZPS usnesením ČNR č. 2/1993 Sb., což vzhledem k tomu, že chce komparovat ústavněprávní vývoj, lez považovat za zásadní nedostatek. Z textu práce takto totiž vyplývá, že v České republice je LZPS obsažena pouze v zák. č. 23/1991 Sb.

Na str. 31 autorka zmiňuje problém existence 2 dokumentů týkající se základních lidských práv – Ústava SR a LZPS č. 23/1991 Sb., přičemž je zde uvedeno, že přednost má úprava ve Slovenské Ústavě. Existuje tento problém i v České republice? Máme více dokumentů o lidských právech v našem právním řádu, pokud ano, kterému je třeba dát přednost a proč?

I dále si autorka odporuje, když tvrdí, že „Není to však pouze náš **právní řád**, který ochraňuje život. Jak říká článek 10 Ústavy České republiky: „Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, **jsou součástí právního řádu**; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného, použije se mezinárodní smlouva.“ (str. 33 zvýraznila J.O.) Nehledě

na to, že pokud jde o mezinárodní smlouvy o lidských právech, nejen že jsou součástí právního řádu, ale dokonce na základě nálezů Ústavního soudu č. 403/2002 Sb. i ústavního pořádku, což autorka také vůbec nezohledňuje.

Pokud jde např. právo na osobní svobodu, mohla si autorka všimnout rozdílné právní úpravy, pokud jde o stanovené lhůty v čl. 8 LZPS a čl. 17 Ústavy SR. Místo historického exkursu sahajícího až k Magně chartě libertatum se práce mohla soustředit na komparaci uvedeného práva v Ústavě SR a české LZPS.

V zásadě nejzdařilejší a s tématem nejvíce související je kapitola č. 3 nazvaná „Historický vývoj“ zabývající se historickými, politologickými i ústavními souvislostmi dělení ČR a SR. Zde snad jen škoda, že nejsou zmíněny tzv. recepční normy.

V Závěru se uvádí myšlenka, kterou by autorka mohla u obhajoby také blíže vysvětlit: (LZPS) *„Ta však není pouze součástí ústavního pořádku České republiky, ale též Slovenské republiky. Spatřujeme v tom tedy jakousi duplicitu, kdy je jedna a ta samá problematika upravena ve dvou ústavních zákonech. Jde o celkem kuriózní situaci, kterou bychom v právních řádech jiných států hledali asi jen velmi těžko. Bohužel, ne vždy je zmíněná úprava této situace považována za nejšťastnější.“* V čem spočívá problém, na který zde autorka poukazuje?

Práce obsahuje některá nepřesná vyjádření či termíny („Dohoda o ochraně lidských práv a základních svobod“), nejsou zřejmé některé souvislosti mezi uváděnými údaji, kapitoly nejsou vždy ve vzájemné návaznosti, logickém a systematickém uspořádání. Je to pravděpodobně důsledek nejednoznačně vymezeného cíle práce, který patrně není znám ani autorce.

Pro poslední ilustraci snad poslední autorčina myšlenka, kterou uvádí na konci Závěru: *„Podařilo se jim vytvořit dokumenty, které jsou i dnes, po dvaceti letech, stále účinné. Když si uvědomíme četnost novelizací ostatních zákonů, je to opravdu s podivem.“* Z takové konstatace lze dovodit závěr, že Ústavy ČR a SR nebyly v průběhu svého vývoje novelizovány, což samozřejmě je závěr nezakládající se na skutečnosti.

Celkově lze shrnout, že práce sice vykazuje nedostatky jak po formální tak po koncepční a obsahové stránce, nicméně řadu z nich je možno zhojit vysvětlením či doplněním u obhajoby práce. Vytýkané nedostatky nedosahují takové intenzity, že by měly mít za následek neobhajitelnost práce a základní formální a obsahové požadavky jsou ještě naplněny. Práci proto k obhajobě **doporučuji**, s navrhovaným hodnocením v případě úspěšné obhajoby dobře.

JUDr. Jana Odehnalová, Ph.D.

KÚP ZČU Plzeň